

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

Redactori: PAUL NEGULESCU, DEMETRU NEGULESCU, ALEX. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU
G. C. CRISTESCU, SILIU RĂDULESCU

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECA

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STRADA PARIS, 20

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU
FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani

Un număr vechi 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaogă timbrul postal

S U M A R

Despre concepțiunea obligațiunei în dreptul primitiv roman și în special despre natura juridică a nexului de Alex. Cerban.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ. — Inalta Curte de Casație și Justiție, secția I: Ilie Rodeanu cu C. Ionescu.

Curtea de apel din București, secțiunea III: Dragomir Oprea Ginea cu Ioan Oprea Ganea.

Despre concepțiunea obligațiunei în dreptul primitiv roman și în special despre natura juridică a nexului

(URMARE *)

CAPITOLUL I

Textele relative la nexum și diferitele înțelesuri ale expresiunei nexum rezultând din ele

Izvoarele juridice foarte reduse care tratează despre nexum și care se găsesc mai cu seamă în scrierile gramaticilor nu ne dau lămuriri precise în ce privește natura juridică și efectele nexului din cauza înțelesurilor multiple și variate care se dau expresiunei „nexum“ în aceste texte.

Astfel, un prim înțeles al cuvântului „nexum“ rezultă din scrierile lui Titu-Liviu care întrebuințează această expresiune totdeauna în același sens¹⁾, dintr'un

*) Vezi *Dreptul*, No. 58 a. c.

1) Liv. II, 23, 1: «sed et bellum Volscum imminebat et civitas secum ipsa discors, intestino inter patres plebemque flagrabat odio, maxime propter nexos ob aes alienum»; II, 27, 1: Appius.... quam asperrime poterat, jus de creditis pecuniis dicere; de incept et, qui ante nexi fuerant, creditoribus tradebantur et nectebantur alii.

pasaj a lui Cicerone²⁾ și, în fine, dintr'un text a lui Varro: „de lingua latina“ VII, 105 în fine³⁾. Înțelesul care pare să reiasă din aceste texte este acela al unei stări de *quasi slavie* care apare în legătură cu o datorie de bani și în care cade datornicul ce nu-și poate plăti datoria, față de creditor, căruia trebuie să-i presteze serviciile sale până la achitarea datoriei. Textele citate nu ne arată însă lămurit dacă această stare de servitute este o sancțiune directă și imediată a datoriei neplătite la termen, sau dacă derivă din un act juridic distinct și care este natura acestui act.

Pe de altă parte, expresiunile „nexum“ și „nexus“ mai sunt întrebuințate în diferite texte într'un dublu înțeles, unul larg, altul restrictiv. *Largo sensu*, cuvântul „nexum“ este considerat ca sinonim cu *negotia gesta per aes et libram*, deci referindu-se la toate actele juridice făcute în acest mod inclusiv mancipațiunea; în acest sens este definițiunea lui Manilius reproducă la Varro în „de lingua latina“ VII, 105⁴⁾; de asemenea a lui Gallus Aelius reproducă de Pompeius Festus în „de verborum significatione“ 165⁵⁾;

2) De rep. 2, 59: sunt propter unius libidinem omnia nexa civium liberata nectierque postea desitum.

3) Liber qui suas operas in servitute pro pecunia quam debebat dabat (debet, dat) dum solveret, *nexus vocatur* ut ab aere observatus.

4) Nexum, Manilius scribit omne quod per libram et aes geritur, in quo sunt mancipia.

5) Nexum est, ut ait Gallus Aelius, quodcumque per aes et libram geritur, idque necti dicitur; quo in genere sunt haec: testamenti factio, nexi datio, nexi liberatio.

în fine Cicero „De oratore“ III, 40⁶⁾. Din acest din urmă text a lui Cicero pare a rezulta că nexum a avut la început un înțeles tecnic mai restrâns și că mai apoi i s'a dat o semnificare mai largă considerându-l identic cu negotium per aes et libram. *Stricto sensu*, expresiunea nexum e întrebuințată în special pentru a denumi actul juridic făcut per aes et libram atunci când are un *efect obligator*; în acest sens este definițiunea dată de Quintus Mucius și reprodusă de Varro în „de lingua latina“ VII, 105⁷⁾. În aceeași ordine de idei este și următorul pasaj din textul sus citat a lui Festus „de verborum significatione“, 165, în care se vorbește în mod precis de o datorie de bani, deci de o obligațiune creată per aes et libram⁸⁾.

Intr'o altă serie de texte, cuvântul „nexum“ se găsește întrebuințat în sensul restrâns de *mancipatio*, deci actul cu efect translativ de proprietate sau creator de drept real. În acest sens întrebuințează cuvântul nexum cu deosebire Cicero spre pildă în „pro Murena“⁹⁾ II, 3, în „de haruspicum responso“¹⁰⁾ VII, 14, în „ad familiares“ VII, 30, 2 etc.¹¹⁾, odată Gaius în comentarii¹²⁾ II, 27 și odată Frontinus în „de controv. agr. II, 36¹³⁾, (ed. Lachmann). În fine, într'o ultimă categorie de texte, înțelesul cuvântului este îndoelnic și trebuie stabilit din complexul frazei la care anume din înțelesurile mai sus menționate trebuie să ne oprim în interpretarea textului; face parte din această categorie între altele textul din legea celor 12 table, tabla VI § 1: „cum nexum faciet mancipiumque, uti lingua nuncupassit, ita jus esto“.

Rezultă din citațiunile mai sus făcute că expresiu-

6) Atque hoc in genere persaepe mihi admirandum videtur, quid sit quod omnes translatis et alienis magis debentur verbis quam propriis et suis. Nam si res, suum nomen et proprium vocabulum non habet, ut pes in navi, ut *nexum, quod per aes et libram agitur*.... necessitas cogit, quod non habeas, aliunde sumere.

7) Mucius (sc. nexum esse scribit) *quae per aes et libram fiant, ut obligentur* praeterquam (seu praeterquam) mancipio ditur.

8) Nexum aes apud antiquos dicebatur pecunia quae per nexum obligatur.

9) In eis rebus repetendis, quae mancipi sunt, is periculum iudicii praestare debet qui se nexu obligavit.

10) Multae sunt domus in hac urbe.... jure privato, jure hereditario, jure auctoritatis, jure mancipii, jure nexi.

11) Cuius quoniam proprium te esse scribis mancipio et nexu.

12) Provincialis soli nexum non esse.

13) Stipendiarios (agros) qui nexum non habent.

nea „nexum“ s'a întrebuințat cu 4 înțelesuri deosebite: a) într'un prim înțeles întrebuințat mai cu seamă de istorici, e vorba de un debitor, obligat să presteze creditorului activitatea și serviciile sale ca și un sclav, situațiune creată ca consecință și sancțiune a unei datorii bănești; b) nexum considerat ca identic cu orice act per aes et libram; c) nexum sinonim cu mancipațiunea; d) nexum considerat ca obligațiune având de obiect o sumă de bani. Natura și efectele acestei obligațiuni sunt însă foarte controversate între romaniști, unii din ei (spre pildă Lenel Pflüger) contestând chiar existența acestei obligațiuni sub forma unui contract de împrumut după cum vom arăta mai târziu.

Mitteis în „Römisches Privatrecht“, t. I, p. 137 și urm., deduce din texte numai primele trei înțelesuri ale cuvântului nexum. După părerea noastră, această analiză este incompletă, căci nu ține seamă de textul lui Festus suscitată în care se definește nexum aes ca *pecunia quae per nexum obligatur*, deci e vorba de o obligație având de obiect o sumă de bani, încheiată per aes et libram sau per nexum.

Deși înțelesurile atribuite cuvântului „nexum“ sunt multiple și variate, totuși diferitele acte juridice calificate cu această denumire prezintă un caracter comun asupra căruia toți autorii sunt de acord și anume: *din punctul de vedere al formei*, nexul face parte din categoria actelor care se fac per aes et libram și care cuprind pe lângă nexul, *solutio per aes et libram*, mancipațiunea, precum și actele juridice care s'au constituit pe calapodul mancipațiunei: *coemptio*, testamentul per aes et libram și *fiducia*¹⁴⁾.

De altmintrelea, la epoca aparițiunei și aplicațiunei nexului în viața juridică romană, formalitățile întrebuințate pentru realizarea lui, nu erau niște simple forme prescrise ad solemnitatem, ci în mare parte ele erau expresiunea necesară a conținutului și obiectului actului juridic. În adevăr, aparițiunea acestui act coincide cu acea fază economică în care nu există „aes signatum“ sau „pecunia numerata signata forma pu-

14) A se vedea, între alți, Girard Manuel de Droit roman p. 478 și 479 Senn în Nouvelle revue historique pe 1905 p. 57; Schlossmann Altro misches Schuldrecht und Schuldverfahren p. 40; Kretschmar Das Nexum und sein Verhältniss zum Mancipium in Z. S. St. pe 1908 p. 279, Mitteis op. cit. p. 256 și urm.

blica populi romani“ care să se numere, ci „aes rude“ care se cântărea, astfel încât întrebuințarea unei bucați de aramă, aes, care servea ca monedă, a cântărilor, libra, pentru cântărirea monedei și intervenirea unui libripens care cântărea, era o necesitate; martorii chemați (testes rogati) să asiste la efectuarea operațiunii, luau parte mai cu seamă pentru stabilirea existenței actului în cas de contestație, erau martori ad probationem¹⁵⁾.

Un singur element în acest act juridic s'ar putea considera ca având un caracter formalist, și anume că părțile contractante sau mai bine zis creditorul trebuie să exprime conținutul actului cu anumite cuvinte, ceea ce este de altminterlea o trăsătură caracteristică a dreptului primitiv roman care cere întrebuințarea unor expresiuni solemne pentru manifestarea legală a voinței părților.

Când în urmă s'a introdus ca instrument de schimb moneta propriu zisă, spiritul conservator roman a menținut tot aparatul de forme care nu mai corespundea unei trebuinți reale, transformându-l într'un simbol, reflex al realității de odinioară.

Am arătat mai sus înțelesurile multiple care s'au dat expresiunii „nexum“ în diferitele texte și în cursul timpului; pentru a putea stabili care din ele este cel originar și tehnic, urmează să examinăm în ordine cronologică textele care se ocupă de instituțiunea nexului și să vedem dacă redacțiunea în care au parvenit până la noi este cea originală sau dacă au suferit corupțiuni și care ar fi emendațiunile de introdus pentru a reconstitui pe cât posibil acele texte.

S'ar părea la prima vedere că textul celor 12 table: „cum nexum facet Mancipiumque uti lingua nuncupassit, ita jus esto“, fiind documentul legislativ cel mai vechiu, ar trebui să prezinte o deosebită importanță pentru caracterizarea nexului. Cu toate acestea, abstracție făcând de împrejurarea că chiar autenticitatea legii celor 12 table a fost contestată¹⁶⁾, nu se poate pune un deosebit temel pe acest text din următoarele motive: în primul loc s'ar putea susține și s'a susținut că cuvântul „Mancipiumque“ este o inter-

polațiune și că textul original ar fi fost „cum nexum faciet, uti lingua nuncupassit, ita jus esto¹⁷⁾. În sprinul acestei teze s'ar putea invoca în primul loc separațiunea neobicinuită a cuvintelor „nexum“ și „Mancipium“ prin verbul faciet, despărțire neexplicabilă, fiind dată strânsa legătură dintre aceste expresiuni atât din punctul de vedere sintactic cât și al unității de soluțiune stabilită în text. În al doilea loc, un text a lui Paul din Fragmentele Vaticane, referindu-se la dispoziția suscitată a celor 12 table îi reproduce cuprinsul într'o formă cu totul alta: „quia Mancipationem et in jure cessionem lex duodecim tabularum confirmat“. Din această varietate de versiuni cu privire la acelaș text, oare nu s'ar putea deduce că în textul reprodus de Festus (V⁰ nuncupata) după Cinciu (de officio jurisconsulti, lib. II) și după care s'a reconstituit dispoziția mai suscitată a legii celor 12 table, nu găsim o reproducere literală a textului primitiv; că, din contra, acest text care a avut o aplicațiune constantă, a trebuit să sufere în cursul timpului modificări și adăsurii; că, prin urmare, expresiunea „Mancipiumque“ ar constitui o adițiune posterioară pentru a pune capăt controversii, despre care pomenește Varro și Festus, că s'ar fi născut între jurisconșulții Manilius et Mucius în ce privește sensul cuvântului „nexum“.

În adevăr, dacă textul primitiv ar fi cuprins pe lângă nexum, cuvintele „Mancipiumque“ atunci n'ar fi fost posibilă controversa între cei doi jurisconșulți Manilius și Mucius, căci rezultă atunci din legea celor 12 table că expresiunea „nexum“ în înțelesul ei tehnic și legal nu cuprindea și Mancipia. În fine s'ar mai putea susține în acelaș sens oă diferențierile de noțiuni și de instituțiuni juridice s'au făcut la diferitele popoare încetul cu încetul în cursul timpului în raport cu complexitatea crescândă a vieții sociale și că această evoluțiune trebuie să se oglindească în terminologia mai simplă a dreptului primitiv. Așa fiind, e verosimil că la început cuvântul nexum să

15) Mitteis in Z. Sav. St. t. 22 p. 98—100 și «Römisches Privatrecht», t. I p. 258; Schlosmann «Altömisches Schuldrecht und Schuldverfahren» p. 94—109.

16) A se vedea între alți Lambert «Nouvelle revue historique» din 1902 p. 147—200.

17) În acest sens: Bechmann «Der Käuf» I, p. 129 și urm.; B. Kübler într'o dare de seamă critică a monografiei lui Schlossmann «Altömisches Schuldrecht und Schuldverfahren», recenziune publicată în revista „Wochenschrift für Klassische Philologie“ din 1904 coloana 175—183 și 206—212; P. Hovelin în Daremberg et Saglio «Dictionnaire des antiquités grecques et romaines» V⁰ Nexum p. 78 No. 13.

fi avut un înțeles generic servind a desemna puținele acte juridice cunoscute la acea epocă și care se făceau per aes et libram. Cu timpul, înțelesul cuvântului „nexum“ specializându-se și restrângându-se numai la acele acte per aes et libram care dădeau naștere unui raport obligator, s'a simțit trebuința de a se adăoga și expresiunea „mancipiumque“ pentru a se arăta că textul legii celor 12 table urmează să-și mențină aplicațiunea generală pe care o avea ab initio și continuă a se aplica la mancipațiuni, de și înțelesul cuvântului nexum s'a restrâns.

Este bine înțeles că această interpolațiune trebuie să fie foarte veche, căci atât înțelesul etimologic al cuvântului „mancipium“ care derivă de la „manu capere“, cât și forma mancipațiunii se raportă la acea fasă economică și socială din viața Romanilor, când nu exista încă un drept de proprietate individuală asupra imobilelor, lucrurile mobile, quae manu capere possunt, fiind singure susceptibile de „apucarea cu mâna“, trăsătură materială, caracteristică a dobândirii unui lucru mișcător, numai ele puteau face obiectul proprietății individuale ¹⁸⁾.

Este probabil că această interpolațiune a avut loc în intervalul de timp care a trecut dela scrierea lui Manilius (fost consul în 605 ab urbe condita sau 149 a. Chr.) până la scrierea lui Quintus Mucius (fost consul în 659 ab urbe condita sau 95 a. Chr.) cu privire la nexum și a căror definițiuni sunt reproduse de Varro în „De lingua latina“ VII, 105. În adevăr, după părerea noastră, numai astfel se poate explica în mod satisfăcător divergența de păreri care s'a ivit între cei doi jurisconsulți și despre care pomenește Varro în textul suscitât pe care-l vom analiza mai la vale.

Manilius, anterior lui Mucius cu peste o jumătate de secol, întrebuițând cuvântul nexum în sensul primitiv, îl consideră ca echivalent cu act per aes et libram. Mucius, din contră, conform terminologiei mai recente, îi dă un înțeles restrictiv.

Nu-i mai puțin adevărat însă că *textul legii celor*

18) Gains Comm. I § 121 : mancipatio dicitur, quia manu res capitur, cfr. Ulpian Regulae XIX § b; în sensul aplicării originare a mancipațiunii numai la lucruri mobile: Mommsen «Römische Geschichte» t. I p. 154 și 188; Girard p. 286 nota 2; Mitteis op. cit. p. 257—268; Sohm «Instituten» 13-a ediție p. 41 etc. contra Schlossmann «In jure cessio und Mancipatio» 1904 p. 3.

12 table examinat în sine, independent de celelalte texte care se ocupă de instituțiunea nexului, nu poate servi pentru a preciza natura nexului și pentru următorul motiv: modul de redactare al textului este atât de vag și nedeterminat încât, chiar dacă am admite fără nici o schimbare textul legii astfel cum ni s'a transmis, totuși s'ar putea deduce din el toate interpretările care s'au dat în materia nexului. În adevăr, textul nu ne dă nici o definițiune, ci se mărginește a ne arăta sfera de aplicațiune a regulii „uti lingua nuncupassit“.

Astfel fiind, suprimarea expresiunii „mancipiumque“ n'ar preciza sensul cuvântului nexum, fiindcă pentru romaniști cari, ca Lenel ¹⁹⁾, consideră că expresiunea nexum mancipiumque se referă la unul și același act juridic, adică la mancipatio, iar nu la două acte distincte, nexum pe de o parte și mancipium pe de alta, întrebuițarea numai a cuvântului nexum în legea celor 12 table n'ar fi de cât o expresiune prescurtată pentru calificarea mancipațiunii, ceea ce ar corespunde cu faptul că în limbajul curent posterior legii, cuvântul nexum era considerat ca sinonim cu mancipatio, întrebuițându-se în locul acesteia după cum rezultă din scrierile lui Cicerone, a lui Gaius și Frontin mai sus citate. În al doilea loc, s'ar putea interpreta textul legii celor 12 table după suprimarea expresiunii „mancipiumque“ ca referindu-se la acea stare de quassi-servitute a unui debitor, nexus despre care vorbesc istoricii ca Liviu și gramaticii ca Varro. Cu alte cuvinte, legea celor 12 table ar fi consfințit validitatea convențiunii care crează o asemenea stare. În fine, s'ar putea interpreta expresiunea nexum ca referindu-se la orice negoț per aes et libram, conform definițiunii dată de Manilius.

Pe de altă parte, presupunând că textul legii celor 12 table n'ar fi alterat, aceeași dificultate și nedumerire există în privința interpretării textului.

În adevăr, s'a născut între romaniști o vie controversă în privința cesiunii de a se ști dacă expresiunea „nexum mancipiumque“, se referă la unul și același act juridic și anume fie la mancipatio pură și simplă, fie la mancipatio fiduciară, sau așa zisa

19) Z. Sav. St. t. 23 p. 88 și urm.

„Selbstverpfändung des Schuldners“,²⁰⁾ sau din contră se referă la două acte distincte și anume nexul pe deoparte și mancipium sau mancipatio pe de alta, care de la Huschke²¹⁾ a devenit doctrina clasică în materia nexului²²⁾; controversă bazată pe particula „que“, anexată la cuvântul mancipium și care după partizanii primei opinii ar avea un înțeles conjunctiv, iar după partizanii celei de a doua, un înțeles disjunctiv.

Vom analiza această controversă și argumentele care se invoacă de o parte și de alta, atunci când vom face analiza critică a diferitelor sisteme cu privire la natura și efectele nexului.

Un autor recent, Kretschmer²³⁾, consideră că expresiunea „nexum mancipiumque“ era o denumire generală pentru un negotium per aes et libram.

După acest autor, strânsa legătură a celor două cuvinte „nexum“ și „mancipium“ ne reportă la o fază economică și socială în care diferențierea juridică între mancipium și nexum nu se făcuse încă în conștiința oamenilor, astfel că ambele expresiuni reprezentau două elemente concrete ale aceluiaș act juridic per aes et libram, și iată explicația dată de Kretschmer în această privință: este incontestabil că prima aplicațiune a actului per aes et libram a fost vânzarea de lucruri mobile, căci formele lui per aes et libram gestum implică că proprietatea nu se aplica la început decât la asemenea lucruri; or, într'un asemenea act cele două elemente concrete care ese în evidență sunt pe de o parte „manu capere“, apucarea lucrului și „nectere“, legarea lucrului, la care putea să procedeze cumpărătorul ca manifestațiune a stăpânirii dobândite asupra lucrului cumpărat, spre pildă când era vorba de o vită sau de un sclav, elementele patrimoniale cele mai importante în acele timpuri.

Vom continua în articolul viitor analiza celorlalte texte relative la nexul roman.

(Va urma).

Alex. Cerban.

20) In acest sens, Lenel loc și op. cit. p. 84 și urm.; Schlossmann op. cit. p. 4; Iobbe Duval «Revue historique» t. 28 p. 541 nota 1; Mitteis Z. Sav. St. t. 22 p. 96 și urm.; P. Huvelin in Daremberg et Saglio p. 82 V^o Nexum.

21) Ueber das Recht des Nexum und das alte römische Schuldrecht.

22) In acest sens între alții: Bechmann «Der Kauf» I, p. 192, Kleineidam «Personalexecution der Zwölftafel» p. 115; Kübler Z. Sav. St. t. 25, p. 254 și urm., 273, 281; Senn «Nouvelle revue historique» din 1095 pag. 59 și urm.; Girard op. cit. 5-a ediție p. 479 etc.

23) Z. Sav. St. t. 29 p. 233 și urm.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIUNEA I

Audiența dela 6 Septembrie 1913

Președinta d-lui C. R. Manolescu, președinte

Ilie Rodeanu cu C. Ionescu

ORDONANȚE PRESEDENTIALE. — ÎNCUVIINTAREA LOR. — CHESTIUNE DE FAPT. — SUVERANĂ APRECIERE. — ART. 66 BIS PR. CIVILĂ.

ORDONANȚE PRESEDENTIALE. — DETERMINAREA DREPTULUI PĂRȚILOR. — CARACTER PROVIZORIU. — LIPSA AUTORITĂȚII LUCRULUI JUDECAT. — ART. 66 BIS PR. CIVILĂ.

INCHIRIERE. — GARANȚIE DE EVICHIUNE. — DE CINE POATE FI INVOCATĂ. — ART. 1428 ȘI 1441 COD. CIVIL.

1° Chestiunea de a se ști dacă cazul supus președintelui tribunalului pentru ca acesta să dea o ordonanță prezidențială în conformitate cu dispozițiunile art. 66 bis pr. civilă, este grabnic și prin întârziere s'ar putea periclita dreptul părții reclamante, este o chestiune care depinde de împrejurările în care se prezintă, și care scapă astfel de sub controlul Inaltei Curți de casație.

2° Președintele tribunalului are competența ca pe calea prevăzută de art. 66 bis pr. civilă, să determine drepturile părților și să stabilească temeinicia lor, întrucât aceste cercetări sunt necesare pentru a se vedea dacă cererea ce i se face intră sau nu în cazurile de aplicațiune ale art. 66 bis pr. civilă, fără însă ca prin aceasta să se prejudece fondul pricinii, sau soluțiunea ei, de oarece măsurile luate pe calea prevăzută de acest articol nu au caracterul unei judecăți definitive spre a constitui autoritate de lucru judecat.

3° Garanțiile prevăzute în art. 1428 și 1441 cod. civil, nu pot fi invocate decât de chiriașul unui imobil iar nu și de cei ce-l deține fără nici un titlu, întrucât dispozițiile acestor texte de lege sunt stabilite numai în favoarea locatarilor.

No. 464. — Respins recursul făcut de Ilie Rodeanu, contra sentinței No. 291 din 1912, a tribunalului Râmnicu-Vâlcea, în proces cu C. Ionescu.

S'a citit raportul făcut în cauză de d-l consilier B. Bossy.

S'a ascultat d-l avocat Radu Dragomirescu, pentru recurent, în dezvoltarea motivelor de casare, și d-l avocat L. Daus, din partea intimatului, în combateri.

Curtea deliberând,

Asupra motivului I și II de casare :

I. «Exces de putere comis de tribunal, de vreme ce titlul de proprietate al reclamantului nu-mi putea fi opozabil fiind emanat dela o terță persoană, iar eu eram deținător al imobilului în litigiu în virtutea unui contract de închiriere sub semnătură privată și transcris; ca atare discuție pentru valabilitatea titlurilor nu se putea face decât pe calea unei acțiuni principale».

II. «Violarea art. 66 bis din pr. civilă, pe motiv că pretențiunea reclamantului nu putea fi admisă pe această cale».

Având în vedere că se constată că intimatul în recurs C. Ionescu, cumpărând dela Paul Vachman, cu act autentic și transcris la No. 4223 din 1912, un imobil din R.-Vâlcea, deținut de recurentul I. Rodeanu și fiind împedat de acesta să intre în posesiunea imobilului pe motiv că-l deține ca chiriaș dela Elena Vachman, a cerut președintelui tribunalului R.-Vâlcea, conform art. 66 bis pr. civilă, evacuarea imobilului cumpărat, de oarece I. Rodeanu deține imobilul dela o persoană care nu este proprietarul lui și, până la rezolvarea litigiului pe cale principală, dânsul ca cumpărător este expus la mari pagube neputând închiria imobilul cu ocazia bălciului;

Că, președintele tribunalului prin ordonanța No. 55 din 1912, confirmată în apel de tribunal prin sentința supusă recursului, a admis cererea intimatului C. Ionescu și a ordonat, potrivit art. 66 bis pr. civilă, conservarea dreptului său de proprietate asupra imobilului în litigiu și evacuarea lui de I. Rodeanu;

Având în vedere că, pentru a hotărâ astfel, tribunalul constată că adevăratul proprietar al imobilului este vânzătorul către C. Ionescu, Paul Vachman, care a fost instituit legatar al imobilului de defuncta Smaranda Petroni printr'un testament olograf recunoscut valabil de toți moștenitorii rerervatari între care și Elena Vachman, mama lui Paul Vachman; că, I. Rodeanu este un detentor fără titlu al imobilului, de oarece chitanța opusă de dânsul ca contract de închiriere pe lângă că emană dela o persoană care nu este proprietarul imobilului, dar nu este decât un proiect de închiriere ce avea să se execute după expirarea contractului cu I. Georgescu, chiriașul lui Paul Vachman; că, în proces, I. Rodeanu este și de

rea credință fiindcă în calitate de subchiriaș a lui I. Georgescu a știut foarte bine că adevăratul proprietar al imobilului era Paul Vachman, iar nu Elena Vachman;

Considerând că, prin art. 66 bis pr. civilă, se dă în căderea președintelui tribunalului de a se pronunța pe cale de ordonanță preșidențială, în cazuri grabnice, asupra cererilor privitoare la păstrarea unui drept care s'ar păgubi prin vreo întârziere, precum și pentru înlăturarea pediciilor ce s'ar ivi cu prilejul aducerii la îndeplinire a unui titlu executoriu;

Considerând că cesțiunea de a se ști dacă cazul este grabnic și dacă dreptul se poate sau nu periclita prin întârziere, este o chestiune cu totul de fapt care depinde de împrejurările în care se poate prezenta;

Că, în speță, tribunalul constată că intimatul are tot interesul să i se rezolve cererea pe calea urgentă a unei ordonanțe preșidențiale spre a putea intra în posesiunea imobilului cumpărat înainte de epoca bălciului în vederea căruia l-a cumpărat spre a-l putea închiria;

Că, o asemenea chestiune scapă controlului Curței de casație;

Considerând că președintele tribunalului are competența ca, pe calea prescrisă de art. 66 bis pr. civilă, să determine drepturile părților și să stabilească temeinicia lor, întrucât aceste cercetări sunt necesare pentru a vedea dacă cererea ce i se face intră sau nu în cazurile de aplicațiune ale art. 66 bis;

Că, tribunalul procedând astfel, nu a prejudecat cu nimic fondul pricinii, nici soluțiunea ei, de oarece măsurile luate pe calea art. 66 bis sunt vremelnice și nu au caracterul unei judecăți definitive spre a a constitui autoritatea de lucru judecat.

Asupra motivului III și IV de recurs :

III. «Violarea art. 1428 cod. civil, întrucât reclamantul C. Ionescu, față de susținerile și arătările noastre dela cine și cum deține imobilul în litigiu era dator și tribunalul trebuia să se oblige ca orice pretențiune ce va fi având asupra imobilului cumpărat să o îndrepteze contra locatarului față de mine, iar eu chiriașul să fiu scos din cauză».

IV. «Violarea art. 1441 și exces de putere, de vreme ce reclamantul era ținut să respecte închirierea făcută de d-na Elena Vachman către mine, fie ca proprietară fie ca mandatară a fiului său Paul Vachman, vânzător către reclamant».

Considerând că odată stabilit că I. Rodeanu este

un deținător fără titlu, iar nu un chiriaș al imobilului, el nu poate invoca garanțiile din art. 1428 și 1441 cod. civil, create numai în favoarea chiriașilor, și prin urmare nu poate fi vorba de violarea acestor texte de lege a căror aplicațiune nici nu avea tribunalul să o facă în speță;

Că, de aceea, recursul este neîntemeiat și urmează să fie respins.

Pentru aceste motive, respinge.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI

SECȚIUNEA III

Audiența dela 12 Martie 1913

Președinta d-lui Ioan Baștea, consilier

Dragomir Oprea Gane cu Ioan Oprea Ganea

FILIAȚIUNE. — REGISTRELE STĂREI CIVILE. — OMISIUNEA UNEI INSCRIERI. — PROBĂ TESTIMONIALĂ. — ADMISIBILITATE. — ART. 33 COD. CIVIL.

AUTENTIFICARE. — IDENTITATEA PĂRTEI. — AVOCAT. — CERTIFICARE VERBALĂ. — CONSTATAREA JUDECĂTORULUI. — ART. 20 LEGEA AVOCATILOR.

1° Dispozițiunile art. 33 din codul civil, fiind enunțiative iar nu limitative, rezultă că dacă proba testimonială și prezumțiunile pot fi primite în cazul când nu ar exista registre sau ar fi pierdute, această probă poate fi admisă de asemenea și când s'ar fi omis a se trece în ele nașterea unei persoane, căci dacă legiuitorul nu a prescris în această privință o regulă formală este că el a preferat să se raporteze la prudența instanțelor de fond, lăsându-le facultatea a admite sau a respinge probele cerute după împrejurările de fapt și după gravitatea și seriozitatea prezumțiilor deferite suveranei lor aprecieri.

2° Pôtrivit art. 20 din legea corpului de avocați, un singur avocat care a redactat și semnat pe părți poate servi pentru a stabili identitatea părților, și întrucât legea nu cere sub pedeapsă de nulitate ca martorul să arate și în scris că atestă identitatea părților, fiind suficient să facă declarații în acest sens și verbale, urmează că constatarea magistratului în procesul său verbal că identitatea i s'a stabilit prin martorul cunoscut lui este suficientă pentru ca identitatea să fie constatată după cum cere legea.

No. 49.— S'a prezentat apelantul Dragomir Oprea Ganea, asistat de d-nii avocați Justin Stănescu și Pompiliu Ioaniteșcu; și intimatul Ion Oprea Ganea asistat de d-l avocat Ricci.

Curtea,

Având în vedere că, apelantul Dragomir Oprea Ganea susține astăzi în instanță, că conform art. 33 c. civ. proba cu martori admisă de tribunal intimatului Ion Oprea Ganea pentru a dovedi filiațiunea monahului Irimia Ionescu, zis Radu Ionescu, că este fiu al Bălașei I. Bordeanu, este inadmisibilă în speță, căci legea este limitativă în acest sens, neprivându-l proba testimonială decât în cazul când nu există registre de stare civilă sau se vor fi pierdute, iar nici de cum în cazul când s'a omis de a se trece în ele actul care stabilește starea civilă a unei persoane;

Având în vedere că intimatul atât înaintea tribunalului cât și astăzi în instanță a prezentat certificatul Primăriei comunei Gherășeni No. 696 din 1911, din care rezultă că nașterea monahului Irimia Ionescu nu este înscrisă în registrele stărei civile ale acelei comune pe anii 1860—1870 și deci este născut sub imperiul codului Caragea;

Având în vedere că, atât sub imperiul actualului cod, cât și sub imperiul codului Caragea, dovada cu martori este admisibilă;

În primul caz pentru că dispozițiile art. 33 c. civ. sunt enunțiative, iar nu limitative, că, dacă proba testimonială și prezumțiunile pot fi primite în cazul când nu ar exista registre sau ar fi pierdute, de asemenea aceste probe pot fi admise când s'ar fi omis—cum este în speță—a se trece în ele nașterea unei persoane, căci dacă legiuitorul nu a prescris în această privință o regulă formală, este că el a preferat să se raporteze la prudența instanțelor de fond, lăsându-le facultatea a admite sau a respinge probele cerute, după împrejurările de fapt și după gravitatea și seriozitatea prezumțiilor deferite suveranei lor aprecieri;

În al doilea caz, adică sub legea Caragea, neexistând registre, se permitea părților a dovedi filiațiunea prin martori;

Că, prin urmare, față de aceste considerațiuni, Curtea găsește că proba testimonială încuviințată de prima instanță intimatului Ion Oprea Ganea, pentru

a dovedi filiațiunea monahului Irimia Ionescu a fost bine admisă și prin consecință admite și contra probă cerută de apelant astăzi în instanță.

In fond,

Având în vedere opoziția făcută de Dragomir Oprea Ganea în contra deciziei No. 24 din 5 Februarie 1913 pronunțată de această Curte, prin care s'a respins ca nesusținut apelul făcut contra jurnă No. 1184 din 16 Februarie 1912 al tribunalului Buzău.

Având în vedere susținerile orale ale părților și toate celelalte acte și lucrări din dosar;

Având în vedere că, apelantul tinde la reformarea încheerii tribunalului și a se împărți averea rămasă numai în 2 părți egale, în care scop a cerut și curtea prin încheierea sa No. 961 din 4 Mai 1912, i-a admis contra probă pentru a dovedi: 1. că, sora sa, defuncta Bălașa Ion Bordeanu, n'a avut nici un copil; și 2) că, oponentul a stăpânit neîntrerupt timp de 39 ani, înainte de intentarea acțiunii de față, averea rămasă de pe urma defunctului Oprea Ganea, compusă din 5 hectare și 7055 m. p. pământ arabil, fâneată și loc de casă cu care numitul a fost împroprietărit după legea din 1864 în com. Gherășeni din județul Buzău;

Având în vedere că, în ce privește primul cap de cerere, că defuncta Bălașa Ion Bordeanu, sora părților în proces, nu a avut nici un copil;

Având în vedere că, din depozițiile martorilor propuși de apelant și ascultați sub prestare de jurământ prin comisie rogatorie la tribunalul Buzău și anume: din acele ale martorilor Mihai Manea, Ștefan D. Șerban și Radu Z. Sava, se dovedește că defuncta Bălașa, care a murit înaintea tatălui său Oprea Ganea, a lăsat pe urma sa un fiu anume Radu, care trăește și azi și care a fost călugăr;

Că, în ce privește al doilea punct din cererea apelantului, relativă la prescripțiune:

Având în vedere că Oprea Ganea, autorul părților, a încetat din viață la 2 Septembrie 1887, cum rezultă din extractul No. 34 din registrul de morți al comunei Gherășeni județul Buzău, din anul 1887, iar cererea de eșire din indiviziune s'a făcut de intimatul Ion Oprea Ganea la 8 Aprilie 1909;

Că, dela 2 Septembrie 1887 și până la 8 Aprilie 1909, nu sunt împliniți 30 ani;

Că nici din depunerile martorilor audiați atât în

intea tribunalului, nici ale acelor audiați prin comisie rogatorie de tribunalul Buzău, nu se constată că oponentul Dragomir Oprea Ganea a stăpânit exclusiv și cu titlul de proprietar pământul ramas pe urma defunctului Oprea Ganea în comuna Gherășeni, iar în ce privește locul de un pogon pentru care pretinde că are prescripțiunea de 30 ani și pe care l-a stăpânit chiar pe când trăia tatăl său Oprea Ganea, prescripția de asemenea nu poate fi invocată, căci tot din depunerile martorilor sus pomeniți rezultă că pe acest loc, deși își construisese casă, însă era și casa tatălui lor Oprea Ganea, astfel că el nu poate fi considerat ca proprietar, căci posesiunea care a avut-o prin toleranța tatălui său nu-i constituie un titlu de proprietate și nici nu duce la prescripțiune.

In ce privește nulitatea actului:

Având în vedere că se pretinde că actul de vânzare ar fi nul, pe motivul. că în procesul-verbal de autentificare, magistratul care a instrumentat n'ar fi constatat și identitatea părților;

Având în vedere că din procesul-verbal al autentificării se constată că identitatea părților s'a constatat din biletul de identitate No. 54378 din 1907, și a scriitorului actului, avocatul N. Bărbulescu, cunoscut magistratului care l-a autentificat;

Având în vedere că, prin art. 20 din legea corpului de avocați, un singur avocat care a redactat și semnat pe părți poate servi pentru a stabili identitatea părților;

Că, întrucât legea nu cere sub pedeapsă de nulitate ca martorul să arate și în scris că atestă identitatea părților, fiind suficient să facă declarații în acest sens și verbale, și deci constatarea magistratului în procesul său verbal că identitatea i s'a stabilit prin martorul cunoscut lui, este suficientă pentru ca identitatea să fie constatată după cum se cere de lege;

Având în vedere și cererea de cheltueli de judecată făcută de intimat și dispozițiile art. 146 și 140 pr. civilă.

Pentru aceste motive, respinge opoziția.

Semnați: I. Baștea, Al. Dem. Oprescu, Al. Negrescu.